

DOI 10.58423/2786-6742/2025-8-333-345
УДК 343.98

Таїсія БОНДАРУК

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національна академія статистики, обліку та аудиту
м. Київ, Україна

ORCID ID: [0000-0001-9410-6428](https://orcid.org/0000-0001-9410-6428)

Scopus Author ID: [57219844998](https://orcid.org/57219844998)

e-mail: bondaruk23@ukr.net

(Corresponding author)

Людмила БОГРІНОВЦЕВА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національна академія статистики, обліку та аудиту
м. Київ, Україна

ORCID ID: [0000-0001-9597-1085](https://orcid.org/0000-0001-9597-1085)

Scopus Author ID: [57211297299](https://orcid.org/57211297299)

Ірина ЗАЇЧКО

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національна академія статистики, обліку та аудиту
м. Київ, Україна

ORCID ID: [0000-0002-6080-2959](https://orcid.org/0000-0002-6080-2959)

Scopus Author ID: [58633200600](https://orcid.org/58633200600)

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ УКРАЇНИ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Анотація. У статті визначено методологічні аспекти розвитку ринку цінних паперів України в післявоєнний період. Обґрунтовано, що комплексний методологічний підхід є необхідним для забезпечення ефективного розвитку ринку цінних паперів України в післявоєнний період. Розглянуто основні проблеми та виклики, що стоять перед вітчизняним ринком цінних паперів, зокрема недостатній обсяг та різноманітність фінансових інструментів, низька ліквідність ринку та недостатня правова база. Основна увага приділяється аналізу стану ринку цінних паперів, його сегментів та ключових інструментів, а також викликам та загрозам, що стоять перед ним у післявоєнний період. У статті проаналізовано обсяг біржової торгівлі цінними паперами за період 2018-2023 років, виявлено тенденції розвитку вітчизняного ринку цінних паперів, визначено вплив внутрішніх та зовнішніх факторів на його розвиток, таких як пандемія COVID-19 та введення воєнного стану в Україні. Виявлено, що, незважаючи на виклики, ринок демонструє потенціал для відновлення та зростання у післявоєнний період. Запропоновано стратегії його розвитку, які включають інтеграцію у міжнародні фінансові

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

структури, впровадження інноваційних фінансових інструментів та посилення нормативно-правового регулювання. Наведено SWOT-аналіз ринку цінних паперів України у післявоєнний період, який підкреслює його сильні та слабкі сторони, можливості та загрози. Також увага приділена необхідності адаптації українського законодавства до європейських стандартів та використання міжнародного досвіду. Зроблено висновок, що ключовим елементом у цьому процесі буде адаптація українського законодавства до положень ЄС, що підвищить прозорість і привабливість ринку для іноземних інвесторів. Впровадження інноваційних фінансових інструментів, діджиталізація торгових процесів, розвиток фінтех-компаній та використання блокчейн-технологій також сприятимуть покращенню ефективності ринку. Збільшення кількості первинних публічних розміщень (IPO) стане одним із найефективніших способів залучення капіталу в українську економіку.

Ключові слова: економічне зростання, інвестиції, післявоєнний період, ринок цінних паперів, фінансові інструменти, фінансовий ринок.

JEL Classification: G 10, G 11, G 12.

Absztrakt. A cikk meghatározza az ukrán értékpapírpiacl fejlődésének módszertani szempontjait a háború utáni időszakban. Megalapozza, hogy átfogó módszertani megközelítésre van szükség az ukrán értékpapírpiacl hatékony fejlődésének biztosításához a háború utáni időszakban. A tanulmány a hangsúlyt az értékpapírpiacl állapotának, szegmenseinek és kulcsfontosságú eszközeinek, valamint a háború utáni időszakban felmerülő kihívásoknak és veszélyeknek elemzésére helyezi. A tanulmány elemzi az értékpapírokkal folytatott tőzsdei kereskedés volumenét a 2018-2023-as időszakban, feltárja a hazai értékpapírpiacl fejlődési tendenciáit, és értékeli az olyan belső és külső tényezők hatását, mint a COVID-19 világjárvány és a hadiállapot bevezetése Ukrajnában. E kihívások ellenére a piac a háború utáni időszakban fellendülési és növekedési potenciált mutat. Fejlődési stratégiák javasoltak, beleértve a nemzetközi pénzügyi struktúrákba való integrációt, az innovatív pénzügyi eszközök bevezetését és a szabályozási keretek megerősítését. A háború utáni időszak ukrán értékpapírpiacljának SWOT-elemzése rávilágít annak erősségeire, gyengeségeire, lehetőségeire és veszélyeire. Különös figyelmet fordítanak arra, hogy az ukrán jogszabályokat az európai normákhoz kell igazítani, és hasznosítani kell a nemzetközi tapasztalatokat. A következtetésekben hangsúlyozva van, hogy az ukrán jogszabályok uniós rendelkezésekhez való igazítása kulcsfontosságú elem lesz a piac átláthatóságának és a külföldi befektetők számára való vonzerejének növelésében. Az innovatív pénzügyi eszközök bevezetése, a kereskedési folyamatok digitalizálása, a fintech cégek növekedésének ösztönzése és a blokklánc technológiák felhasználása szintén javítani fogja a piac hatékonyságát. A tőzsdei bevezetések (IPO-k) számának növelése az ukrán gazdaságba történő tőkevonzás egyik leghatékonyabb módszereként kerül kiemelésre.

Kulcsszavak: gazdasági növekedés, befektetések, háború utáni időszak, értékpapírpiacl, pénzügyi instrumentumok, pénzügyi piac.

Abstract. The article defines the methodological aspects of the development of Ukraine's securities market in the post-war period. It is substantiated that a comprehensive methodological approach is necessary to ensure the effective development of Ukraine's securities market in the post-war period. The focus is placed on analyzing the state of the securities market, its segments, and key instruments, as well as the challenges and threats it faces in the post-war context. The study analyzes the volume of stock exchange trading in securities over the 2018-2023 period, revealing trends in the development of the domestic securities market and assessing the impact of internal and external factors such as the COVID-19 pandemic and the introduction of martial law in Ukraine. Despite these challenges, the market shows potential for recovery and growth in the post-war period. Strategies for its development are proposed, including integration into international financial structures, the introduction of innovative financial instruments, and strengthening regulatory frameworks. A SWOT analysis of Ukraine's securities market in the post-war period highlights its strengths, weaknesses, opportunities, and threats. Special attention is given to the need to adapt Ukrainian legislation to

European standards and leverage international experience. The conclusion emphasizes that adapting Ukrainian legislation to EU provisions will be a key element in enhancing market transparency and attractiveness for foreign investors. Implementing innovative financial instruments, digitalizing trading processes, fostering the growth of fintech companies, and utilizing blockchain technologies will also improve market efficiency. An increase in the number of initial public offerings (IPOs) is highlighted as one of the most effective methods for attracting capital to the Ukrainian economy.

Keywords: economic growth, investments, post-war period, securities market, financial instruments, financial market.

Постановка проблеми. У післявоєнний період Україна стикатиметься з низкою викликів та завдань у відновленні та розвитку своєї економіки. Один із ключових аспектів цього процесу – це розвиток ринку цінних паперів. На сьогоднішній день він має великий потенціал для сприяння економічному зростанню та фінансовій стабільності країни, однак, водночас, відкривається ряд проблем та викликів, які необхідно вирішити. Зокрема однією з головних проблем є недостатня розвиненість вітчизняного ринку цінних паперів у порівнянні з іншими країнами, також недостатній обсяг та різноманітність фінансових інструментів, недостатня ліквідність ринку й низький рівень інвестиційного зацікавлення – і це лише основні проблеми, які, вже сьогодні, потребують уваги та вирішення. Крім того, існує проблема недостатньої правової бази для розвитку ринку цінних паперів. Методологічні аспекти розвитку ринку цінних паперів у післявоєнний період передбачають розробку комплексних підходів до його регулювання, впровадження ефективних механізмів захисту прав інвесторів та створення прозорої нормативно-правової бази. Важливим є також визначення оптимальних інструментів фінансування відновлення економіки через ринок цінних паперів, зокрема шляхом випуску воєнних та післявоєнних облігацій, розвитку сек'юритизації активів і стимулювання залучення прямих іноземних інвестицій. Відсутність чітких та стабільних нормативно-правових актів, а також недостатня ефективність механізмів регулювання та нагляду створюють невизначеність та ризики для учасників ринку та порушують довіру інвесторів. Вирішення цих проблем та розробка стратегії подальшого розвитку ринку цінних паперів в Україні в післявоєнний період стає актуальною та невідкладною задачею для держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Післявоєнний період визначається як період надійних можливостей для України. Вчені прогнозують, що всі сфери національної економіки зростатимуть, а світова спільнота буде активніше допомагати у відновленні країни. Вже зараз спостерігається підвищений інтерес до наукових досліджень у різних галузях, включаючи ринок цінних паперів, зокрема: І. Пахомова [10], О. Петренко [13], Ю. Кравченко [13] та А. Шевченко [13] детально висвітлюють функціонування фондових бірж, в свою чергу, такі вчені як Т. Бороденко [5], Л. Заволока [7], Д. Колесник [7], А. Лінник [7], В. Осипова [9] та О. Шуба [14] у своїх дослідженнях звертають увагу на перспективи розвитку ринку цінних паперів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на актуальність даної теми та підвищений інтерес науковців до неї, питання як теоретичного, так і практичного характеру щодо функціонування ринку цінних паперів у післявоєнний період є недостатньо вивченим та потребує детальнішого аналізу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в обґрунтуванні методологічних підходів до розвитку ринку цінних паперів України в післявоєнний період шляхом аналізу його поточного стану, виявлення ключових викликів і розробки стратегічних напрямків його відновлення та ефективного функціонування.

Методи та методологія. У процесі дослідження методологічних аспектів розвитку ринку цінних паперів України в післявоєнний період використано комплексний підхід, що включає загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Для аналізу поточного стану ринку застосовано методи системного аналізу та порівняльного аналізу, що дозволяє оцінити динаміку розвитку ринку цінних паперів в Україні та порівняти його з аналогічними ринками інших країн. Використано структурно-функціональний метод для визначення основних елементів ринку, їх взаємодії та ролі у фінансовій системі країни. Для розуміння поточного стану ринку цінних паперів та розроблення стратегій його подальшого розвитку у післявоєнний період застосовано метод SWOT-аналізу, що дає змогу оцінити потенційні ризики та перспективи його трансформації. Емпіричний аналіз базується на обробці статистичних даних, нормативно-правових актів, а також на дослідженні кращих практик регулювання фінансових ринків. Методологічну основу дослідження доповнює інституційний підхід, який дозволяє оцінити ефективність правового регулювання та роль державних і недержавних інституцій у стимулюванні інвестиційної активності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринок цінних паперів – це частина фінансового ринку, де грошові кошти накопичуються, а їх подальше розподілення здійснюється через інвестування у цінні папери. Цінні папери є ключовими фінансовими інструментами, які мають значний вплив на економічний потенціал країни. Регулювання ринку цінних паперів важливе, і втручання держави в цю сферу відіграє суттєву роль. Крім того, методологічний підхід до вивчення ринку цінних паперів включає нормативно-правовий аналіз, що дозволяє оцінити ефективність існуючого законодавства та визначити напрями його удосконалення. Особливу увагу слід приділити аналізу відповідності національної нормативної бази міжнародним стандартам, що є важливим фактором для залучення іноземних інвесторів. Розвиток правових відносин у сфері фінансових послуг неможливий без належного законодавчого підходу, який би враховував усі особливості та інтереси учасників. Однією з головних функцій ринку є цінних паперів залучення капіталовкладень через емісію цінних паперів [11].

Історія ринку цінних паперів в Україні налічує понад 30 років, перший етап був пов'язаний з приватизаційними процесами, коли велика кількість державних підприємств перейшла у приватні руки через розподіл акцій серед населення та

працівників цих підприємств. Це створило початкову базу для розвитку фондового ринку, хоча йому ще бракувало належної інфраструктури та законодавчої підтримки. На початку 2000-х років розпочався другий етап становлення ринку цінних паперів, коли було створено перші фондові біржі та регуляторні органи. Поступово ринок цінних паперів почав набувати більш структурованого вигляду, з'явилися перші інституційні інвестори та фінансові посередники. На сучасному етапі Україна активно працює над формуванням та розвитком ринку цінних паперів, а також адаптацією вітчизняного законодавства до міжнародних стандартів. Процес удосконалення правової бази триває, включаючи впровадження норм, що відповідають європейським стандартам. Разом із цим збільшується вплив державних органів у цій сфері, що сприяє підвищенню довіри інвесторів та забезпечує стабільність на ринку цінних паперів.

Ринок цінних паперів України є складною та динамічною системою, яка потребує уважного аналізу та розуміння. Методологічні аспекти розвитку ринку цінних паперів у післявоєнний період базуються на поєднанні традиційних та інноваційних підходів до аналізу фінансових ринків.

Одним із ключових аспектів є системний аналіз, який дозволяє комплексно оцінити взаємозв'язки між суб'єктами ринку, регуляторними механізмами та макроекономічними чинниками. Застосування інституційного підходу сприяє визначенню ролі держави, фінансових установ та приватного капіталу у формуванні ефективної моделі функціонування ринку. Важливе значення має й поведінковий підхід, що дає змогу враховувати реакцію інвесторів на зміни у нормативно-правовій базі, рівень довіри до ринку та інші суб'єктивні фактори, які можуть впливати на його динаміку. Аналіз ринку цінних паперів дозволяє оцінити поточний стан економіки країни, виявити тенденції розвитку та визначити можливі ризики та можливості для учасників ринку. Відповідно до даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, в Україні фондовий біржовий ринок станом на 2024 рік представлений такими біржами: АТ «Українська біржа»; АТ «Фондова біржа «ПФТС»; ПрАТ «Фондова біржа «Перспектива» [1]. Обсяг біржової торгівлі цінними паперами – ключовий показник фондового ринку, який відображає активність та обсяги операцій, що відбуваються на фондових біржах (рис.1).

За даними, наведеними на рис. 1, бачимо, що за аналізований період до 2021 року спостерігається зростаюча тенденція, проте з 2021 року відбувся незначний спад на 15,9%, а в 2022 році продовжується спад активності на 65%, у порівнянні з 2021 роком, що пояснюється початком повномасштабного вторгнення. Проте в наступному досліджуваному періоді, адаптуючись до викликів сучасності, досліджуваний показник досяг свого максимуму та становив 569432,2 млн. грн (+72%).

Найбільше зростання обсягів торгівлі спостерігається на АТ «Фондова біржа «ПФТС», особливо у 2023 році, де обсяг біржових контрактів склав 274,684.7 млн грн. АТ «Українська біржа» (УБ) показала стабільне зростання після спаду в 2019 році. На біржі ПрАТ «Фондова біржа «Перспектива» також спостерігається значне зростання обсягів торгівлі, хоча й з певними коливаннями. Найменші

обсяги торгівлі спостерігаються на УМВБ, що свідчить про її найменшу активність порівняно з іншими біржами, і, як результат, виключенням з реєстру. Зростання обсягу біржової торгівлі свідчить про збільшення активності на фондовому ринку. Тому, з урахуванням цих факторів, можна очікувати, що фондовий ринок України після завершення війни буде відновлюватися швидше, ніж показував негативний тренд, та зростатиме на фоні поліпшення загальної економічної ситуації в країні [13].

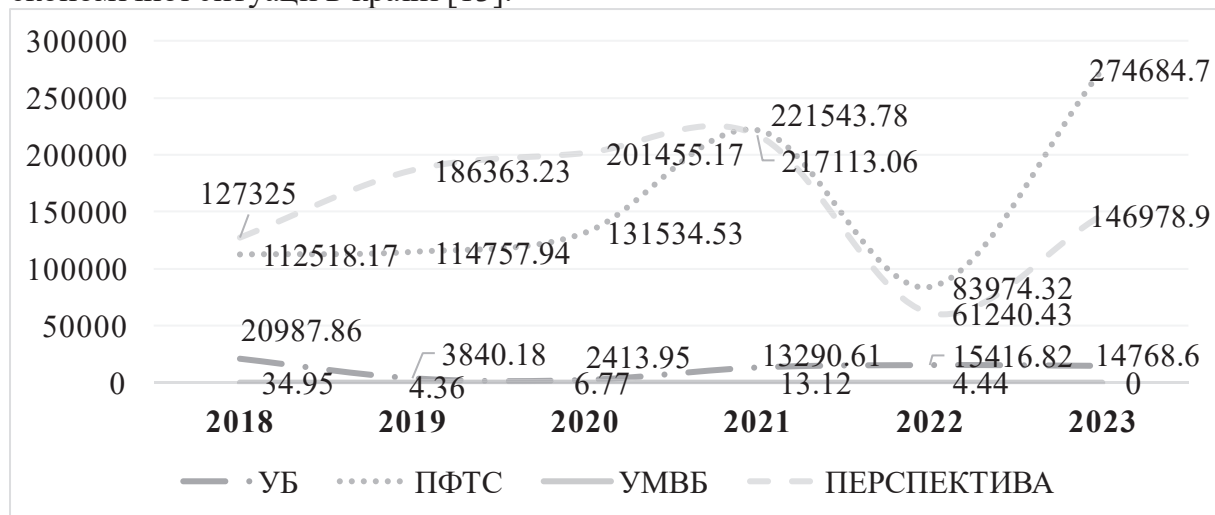

Рис. 1. Обсяг біржової торгівлі у розрізі організаторів у 2018-2023 рр., млн. грн.

Джерело: побудовано авторами за даними [1].

Динаміка обсягів біржових контрактів на організаторах торгівлі цінними паперами в Україні є важливим показником ринку цінних паперів країни та фінансового ринку загалом. Цей показник відображає активність та обсяги операцій, що відбуваються на біржах з різними фінансовими інструментами протягом певного періоду часу та допомагає більш детально розглянути тенденції та динаміку розвитку фінансового ринку.

В таблиці представимо дані щодо обсягів торгів різними фінансовими інструментами, включаючи акції, облігації та інвестиційні сертифікати, що відображає зміни у попиті та пропозиції на ринку цінних паперів (табл. 1).

Таблиця 1.

Динаміка обсягів біржових контрактів на організаторах торгівлі цінними паперами в Україні у розрізі фінансових інструментів, млн. грн

	2019	2020	2021	2022	2023
Акції та акції КІФ	363,48	604,8	695,38	1031,24	117,1
Облігація внутрішніх державних позик України	295254,9	332510,5	445672,9	152886,72	406008,7
Облігація зовнішніх державних позик України	0	1155,28	2784,66	3819,3	200,3
Інвестиційні сертифікати	331,81	50,85	15,74	1,49	11,2
Ф'ючерсний контракт	0	23,37	37,17	5,87	0

	2019	2020	2021	2022	2023
Облігації підприємств	8761,87	927,56	2395,05	309,19	103
Інші цінні папери	44,16	4,09	228,06	2493,96	29870,7

*Джерело: складено авторами за даними [1].

Аналіз даних за період 2019-2023 років вказує на значні зміни на ринку цінних паперів України. Зростання обсягів торгів акціями та акціями КІФ до 2022 року зі спадом у 2023 році, коливання обсягів торгів облігаціями внутрішніх та зовнішніх державних позик із піками в 2021 та 2023 роках, зменшення торгів інвестиційними сертифікатами та ф'ючерсними контрактами, а також скорочення обсягів торгів облігаціями підприємств вказують на зміни у попиті та пропозиції інструментів. Одночасно, значне збільшення торгів іншими цінними паперами у 2022 та 2023 роках свідчить про диверсифікацію ринку [2]. Ці тенденції відображають адаптацію ринку до економічних змін та настроїв інвесторів, що підкреслює необхідність подальшого моніторингу для ефективного управління фінансовими ризиками та можливостями.

Динаміка обсягу випуску акцій на ринку цінних паперів відображає рівень довіри інвесторів до корпоративного сектору та їхню готовність інвестувати у власний капітал компаній. За даними, наведеними на рис. 2, бачимо, що спостерігається значне зменшення обсягу випуску акцій у 2023 році, зокрема у порівнянні з аналогічним періодом 2022 року обсяг зареєстрованих випусків акцій зменшився на 25,90 млрд грн., що може бути пов'язано з економічними та політичними факторами, включаючи військову агресію російської федерації та її вплив на економіку України.

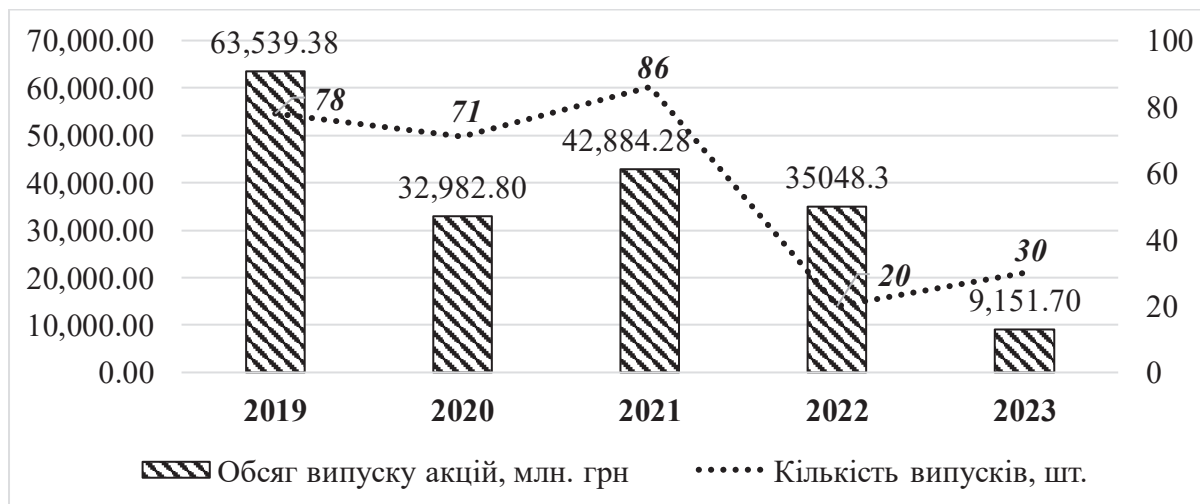

Рис. 2. Динаміка обсягу випуску акцій на ринку цінних паперів у 2019-2023 рр., млн. грн

*Джерело: побудовано авторами за даними [1].

Загальна тенденція до зниження обсягу випуску акцій свідчить про нестабільність ринку та потребу в подальшому вдосконаленні правової бази та

економічної політики для стимулювання інвестиційної активності в післявоєнний період.

Одним із ключових показників, що відображає стан та динаміку фінансового ринку України, є загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів, який відображає обсяги нових цінних паперів, які випущені на ринок протягом певного періоду, та є важливим індикатором фінансової активності та інвестиційного клімату, а також даний показник надає можливість здійснити прогноз щодо подальшого розвитку фінансового ринку країни загалом (рис. 3).

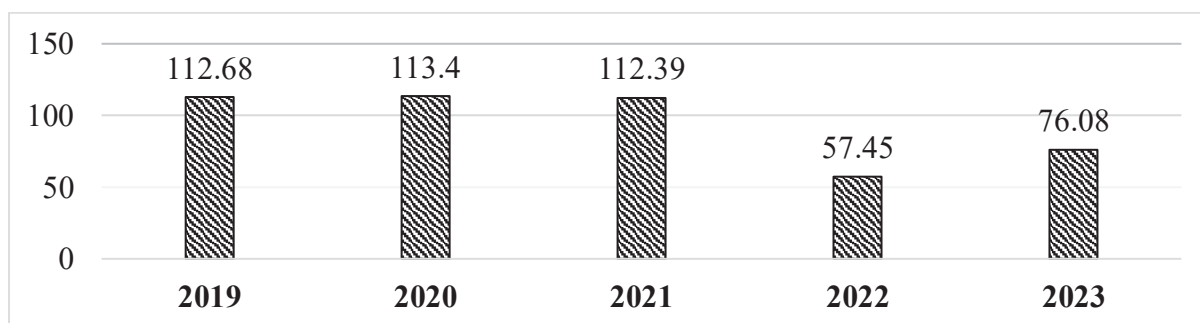

Рис. 3. Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів за 2019-2023 рр., млрд. грн

**Джерело: побудовано авторами за даними [1].*

За даними, наведеними на рис. 3, бачимо що у 2022 році відбулося суттєве зниження обсягу випусків, що зумовлене впливом військових дій та економічної нестабільності. Відновлення в 2023 році до рівня 76.08 млрд грн свідчить про поступову стабілізацію ринку, однак ці показники все ще залишаються нижчими за допандемічний та довоєнний періоди. Аналіз ринку цінних паперів протягом різних періодів його розвитку показує значну активність у більшості сегментів, що відображає динаміку позитивного зростання та забезпечує інвесторам високий рівень прибутку. Проте, пандемія COVID-19 суттєво позначилася на економіці нашої країни, викликаючи негативні наслідки для ринку цінних паперів та загальної економічної ситуації. Це підтверджується відповідними статистичними даними як в Україні, так і в світі в цілому.

Однак після пандемії COVID-19 виникла нова загроза для українського ринку цінних паперів через повномасштабне вторгнення росії на території України. Відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 р. №64 «Про введення воєнного стану в Україні», було оголошено введення воєнного стану в країні, що мало негативний вплив на розвиток економіки та, зокрема, на ринок цінних паперів. Тому наразі ефективність даного сегмента фінансового ринку є нестабільною та важко передбачуваною, так само як і ситуація в країні в цілому [5].

Відновлення ринку цінних паперів України в післявоєнний період буде однозначно найскладнішим завданням, але можливим завдяки декільком ключовим факторам та стратегіям. Виокремимо деякі з них, а саме:

- політична стабільність і безпека – це є один з перших кроків у відновленні ринку цінних паперів та включає в себе завершення військових дій, встановлення міжнародно визнаних кордонів та відновлення стабільності [14];

- економічне відновлення та інвестиції – уряд має активно працювати над економічним відновленням країни, стимулюючи інвестиції та економічний розвиток, що включає максимально можливу фінансову підтримку для підприємств, програми реконструкції інфраструктури та сприяння розвитку нових галузей економіки [4];

- впровадження реформ, метою яких є поліпшення прозорості, регулювання та нагляду за фінансовим сектором, зміцнення системи фінансового нагляду, розробку ефективних правил та стандартів для ринку цінних паперів та забезпечення дотримання їх усіма учасниками ринку [8];

- стимулювання розвитку ринку цінних паперів, з використанням таких важелів як податкові пільги для інвесторів, сприяння розвитку інфраструктури ринку цінних паперів та впровадження нових інструментів та продуктів;

- активна робота над залученням іноземних інвесторів на ринок цінних паперів України [12];

- надання державних гарантій та підтримки, тобто уряд має співпрацювати з учасниками ринку та інвесторами, надаючи достовірну інформацію та відповідаючи на їх запитання, адже підтримка високого рівня довіри є ключовою для відновлення ринкової активності.

Незважаючи на складнощі, відновлення ринку цінних паперів в Україні можливе з правильними стратегіями, націленістю та підтримкою з боку влади та інвесторів. Тому обравши курс у напрямку євроінтеграції, Україна вже розпочала проведення реформ у національній економіці відповідно до стандартів Євросоюзу. Оскільки ринок цінних паперів має важливе значення для економік країн Європейського Союзу, трансформація фінансової сфери та реформування внутрішнього ринку цінних паперів, включаючи поліпшення правового регулювання, стають необхідними умовами для успішної інтеграції вітчизняного ринку цінних паперів в європейську структуру [5].

З огляду на нестабільність економічного середовища після війни, доцільно використовувати методи SWOT-аналізу, що дозволяють оцінити можливі шляхи розвитку ринку залежно від макроекономічних і політичних факторів. Такий підхід допомагає визначити, які механізми стимулювання інвестицій можуть бути найбільш ефективними, а також розробити рекомендації щодо мінімізації ризиків. Важливим методологічним інструментом є SWOT-аналіз ринку цінних паперів в Україні, який допомагає виявити його сильні та слабкі сторони, а також потенційні можливості та загрози. Цей аналіз стає важливим інструментом для розуміння поточного стану ринку та розроблення стратегій його подальшого розвитку. Тому на рис. 4 представимо SWOT-аналіз ринку цінних паперів в Україні в післявоєнний період.

У післявоєнний період перспектива розвитку фінансового ринку загалом та ринку цінних паперів зокрема полягає у кількох ключових напрямках. По-перше, економічне відновлення стане головним фактором, що сприятиме стабілізації та

зростанню ринку [6]. По-друге, збільшення ролі фінтех-компаній та швидке впровадження безготівкових платежів і технологій блокчейну можуть стимулювати нові ідеї бізнесу та підвищити ефективність фінансових послуг [3]. Крім того, очікується зміна регуляторного середовища, оскільки уряд може приймати нові закони для забезпечення стабільності фінансової системи, що суттєво вплине на діяльність банків та інших учасників ринку цінних паперів. Загалом, фінансовий ринок стає все більш глобалізованим, що призводить до зростання міжнародної торгівлі та капіталовкладень. Це відкриває нові можливості для розвитку міжнародних платежів, валютного обміну та інвестиційних фондів у повоєнний період.

Сильні Сторони (Strengths)	Слабкі Сторони (Weaknesses)
- Зростання економічної активності - відновлення економіки після війни стимулюватиме активність на ринку цінних паперів. - Інтеграція до Європейських ринків - адаптація українського законодавства до норм ЄС сприятиме прозорості та привабливості ринку для іноземних інвесторів. - Інноваційні фінансові інструменти - діджиталізація, підвищує ефективність ринку.	- Недостатня ліквідність - відсутність різноманітних фінансових інструментів та низька ліквідність ринку обмежують його привабливість. - Нестабільна правова база - недостатньо чіткі та стабільні нормативно-правові акти створюють невизначеність та ризики для учасників ринку. - Низький рівень інвестиційного зацікавлення - через військові дії та економічну нестабільність рівень інвестицій залишається низьким.
SWOT-аналіз	
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
- Підвищення інтересу до IPO - збільшення кількості первинних публічних розміщень (IPO) може залучити додатковий капітал на ринок. - Інтеграція в Міжнародні Альянси - співпраця з міжнародними фінансовими організаціями та асоціаціями підвищить довіру інвесторів.	- Економічна нестабільність - тривалі економічні труднощі після війни можуть стримувати розвиток ринку. - Вплив військових дій - продовження військової агресії та її наслідки можуть негативно вплинути на інвестиційний клімат. - Недовіра інвесторів - відсутність впевненості у стабільності ринку може призвести до відтоку капіталу.

Рис. 4. SWOT-аналіз розвитку ринку цінних паперів в Україні в післявоєнний період

Джерело: складено авторами на основі власних досліджень.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Ключовим етапом у подальшому розвитку ринку цінних паперів є гармонізація українського законодавства з європейськими стандартами. Використання позитивного досвіду реформ, здійснених нашими європейськими партнерами, допоможе покращити ситуацію на українському ринку цінних паперів. Важливо враховувати, що лише обмежена кількість українських компаній має акції, що торгуються на міжнародних фондових біржах, тому велике значення має збільшення кількості

Initial Public Offerings (IPO), як ефективного інструменту для приваблення інвестицій в економіку України. Форми інтеграції українського ринку цінних паперів можуть бути різноманітними, включаючи участь у різних альянсах, асоціаціях або навіть отримання повного членства в міжнародних організаціях. Останніми роками ринок цінних паперів в Україні активно впроваджує нові інноваційні фінансові інструменти, діджиталізацію торгових процесів та використання електронних платформ для торгівлі акціями. Це сприяє підвищенню ефективності торгівлі на ринку цінних паперів, зниженню транзакційних витрат та розширенню доступу до ринку для нових інвесторів. Таким чином, ринок цінних паперів України, за короткий період свого існування, пройшов значний шлях розвитку, стикаючись із численними викликами та можливостями. Важливим завданням на майбутнє є продовження реформування ринку та його інтеграція до світового ринку капіталу, що дозволить залучити більше інвестицій та забезпечити стійке економічне зростання країни загалом. Методологічне обґрунтування розвитку ринку цінних паперів має також ґрунтуватися на концепції сталого розвитку, що передбачає збалансоване поєднання економічних, соціальних та екологічних аспектів фінансової діяльності. Важливим є врахування сучасних тенденцій у цифровізації фінансових послуг та впровадження фінансових технологій (FinTech), які можуть суттєво покращити доступність ринку для широкого кола учасників. Комплексний методологічний підхід, що поєднує традиційні та інноваційні інструменти аналізу, є необхідним для забезпечення ефективного розвитку ринку цінних паперів України в післявоєнний період.

Список використаних джерел

1. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. *Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку*. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/#tab-dov>
2. Богріновцева Л.М., Ключка О.В. Особливості розвитку ринку державних боргових цінних паперів України. *Економіка та суспільство*. 2023. №53. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2629/2547>
3. Богріновцева Л.М., Ключка О.В., Ключка С.С. Вплив цифрових технологій на здійснення операцій з цінними паперами на ринках капіталу. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2024. №2(14). С.47-56. URL: <https://www.journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/300>
4. Бондарук Т.Г., Богріновцева Л.М. Роль ринку цінних паперів як джерела фінансування державного боргу. *Інтернаука. Серія: Економічні науки*. 2023. №7. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16905405619086.pdf>
5. Борошенко Т. Сучасні аспекти розвитку ринку цінних паперів в Україні. *Grail of Science*. 2023. №24. С. 91-99. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.02.2023.010>
6. Гаряга Л., Яценко О., Костоґриз В., Шматковська Т. Розвиток та інституційні трансформації фондового ринку України. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2024. №328(2). С. 24-31. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-328-3>
7. Заволока Л.О., Лінник А.О., Колесник Д.С. Фондовий ринок: сучасний стан та перспективи розвитку. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2018. Вип. 18. С. 758-762

8. Інноваційна модернізація менеджменту в умовах глобальної нестабільності : монографія / за заг. ред. А. Ю. Горбового; М. О. Кужелєв, С. В. Онишко, В. І. Куценко, А. А. Олешко, М. В. Гусятинський, А. А. Халецька та ін.; Ун-т державної фіскальної служби України. Ірпінь-Білосток, 2018. 305 с.
9. Осипов В. І., Крусір Т. О. Сучасний стан фондового ринку України. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2019. Вип. 1. С. 184-191. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rectpu_2019_18_1_14
10. Пахомова І. Г., Ващенко Є. О. Сучасний стан фондових бірж України. *Ефективна економіка*. 2017. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_11_29
11. Попадинець І, Гавадзин Н., Марків М., Григоровська Н. Перспективи розвитку біржового ринку України в післявоєнний період. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. №4(10). С. 44-55. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/4315>
12. Третякова О. В., Харабара В. М., Грешко Р. І. Фондовий ринок України: особливості функціонування в сучасних умовах. *Економіка та держава*. №5. 2020. С.103-107. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.5.103>
13. Шевченко А. А., Петренко О. П., Кравченко Ю. І. Сучасний стан функціонування фондових бірж в Україні. *Modern Economics*. 2021. №27(2021). С. 228-234. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V27\(2021\)-32](https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-32)
14. Шуба О. А. Особливості інтеграції фондового ринку України у світовий фондовий ринок. *Бізнес Інформ*. 2021. №4. С. 183-189. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-183-189>

References

1. Analitichni dani shhodo rozvytku fondovogho rynku. *Oficijnyj sajт Nacionaljnoji komisiji z cinnykh paperiv ta fondovogho rynku – Official site of the National Securities and Stock Market Commission*. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/> [in Ukrainian].
2. Bohrinovtseva, L.M., Kliuchka, O.V. (2023). Osoblyvosti rozvytku rynku derzhavnykh borhovykh tsinnykh paperiv Ukrainy. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 53. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-14> [in Ukrainian].
3. Bohrinovtseva, L.M., Kliuchka, O.V., Kliuchka, S.S. (2024). Vplyv tsyfrovyykh tekhnolohii na zdiisnennia operatsii z tsinnymy paperamy na ryinkakh kapitalu. *Yevropeyskyi naukovyi zhurnal Ekonomichnykh ta Finansovykh innovatsii – European Scientific Journal of Economic and Financial Innovations*, 2(14), 47-56. URL: <https://www.journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/300> [in Ukrainian].
4. Bondaruk, T.H., Bohrinovtseva, L.M. (2023). Rol rynku tsinnykh paperiv yak dzherela finansuvannia derzhavnoho borhu. *Internauka. Serii: Ekonomichni nauky – Interscience. Series: Economic Sciences*, 7. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16905405619086.pdf> [in Ukrainian].
5. Borodenko, T. (2023). Suchasni aspekty rozvytku rynku tsinnykh paperiv v Ukraini. *Grail of Science*, 24, 91-99. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.02.2023.010> [in Ukrainian].
6. Haryaga, L., Yatsenko, O., Kostogryz, V., Shmatkovska, T. (2024). Rozvytok ta instytutsiini transformatsii fondovoho rynku Ukrainy. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky – Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 328(2), 24-31. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-328-3> [in Ukrainian].
7. Zavoloka, L.O., Linnyk, A.O., Kolesnyk, D.S. (2018). Fondovyj rynek: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu – Scientific Bulletin of Mukachevo State University, issue 18*, 758-762 [in Ukrainian].
8. Kuzheliev, M.O., Onyshko, S.V., Kutsenko, V.I. et al. (2018). Innovatsiina modernizatsiia menedzhmentu v umovakh hlobalnoi nestabilnosti. A. Yu. Horbovyi, (Ed.). Irpin-Bilostok [in Ukrainian].
9. Osypov, V.I., Krusir, T.O. (2019). Suchasnyi stan fondovoho rynku Ukrainy. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia – Market economy: modern management theory and practice, issue 1*, 184-191. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rectpu_2019_18_1_14 [in Ukrainian].

10. Pakhomova, I.H., Vashchenko, Ye.O. (2017). Suchasnyi stan fondovykh birzh Ukrainy. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_11_29 [in Ukrainian].
11. Popadynets, I., Gavadzyn, N., Markiv, M., Hryhorovska, N. (2023). Perspektyvy rozvytku birzhovoho rynku Ukrainy v pislivoiennnyi period. *Aktualni pytannia u suchasnii nauksi – Current issues in modern science*, 4(10), 44-55. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/4315> [in Ukrainian].
12. Tretyakova, O.V., Kharabara, V.M., Greshko, R.I. (2020). Fondovyi rynek Ukrainy: osoblyvosti funktsionuvannia v suchasnykh umovakh. *Ekonomika ta derzhava – Economy and the state*, 5, 103-107. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.5.103> [in Ukrainian].
13. Shevchenko, A.A., Petrenko, O.P., Kravchenko, Yu.I. (2021). Suchasnyi stan funktsionuvannia fondovykh birzh v Ukraini. *Modern Economics*, 27(2021), 228-234. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V27\(2021\)-32](https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-32) [in Ukrainian].
14. Shuba, O.A. (2021). Osoblyvosti intehtatsii fondovoho rynku Ukrainy u svitovyi fondovyi rynek. *Biznes Inform – Business Inform*, 4, 183-189. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-183-189> [in Ukrainian].

Отримано:	26.11.2024	Beérkezett:	2024.11.26	Received:	26.11.2024
Прийнято до друку:	02.03.2025	Elfogadva:	2025.03.02	Accepted:	02.03.2025
Опубліковано:	12.05.2025	Megjelent:	2025.05.12	Published:	12.05.2025